ՃԷՊԷԼ ՆԷՀԸՐ
...ԱՐԿՂ ԹԻՒ 382
...ՈՒՐԻ...
...ՒԻ ՏՆՕՐԷՆ՝
...ՓՕՂՈՍԵԱՆ

ԵՓՐԱՏ
ՕՐԱԹԵՐԹ

يبراد
يومية سياسية ارمنية
...سئول الطبيب خ بوغوصيان
...ن — حلب — شارع جبل النهر
ص البريد ٣٨٢

...ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1946 | ԹԻՒ — 2555 | ՉՈՐՔԷՔ ՀԱՏԷ 20 Ս. Դ. | الخميس ١٤ شباط ١٩٤٦ | العدد ٢٥٥٥

...ԱԲԱԹ ՕՐ ԿԸ ՍԿՍԻ Ն...

...ԵՐԳԱՂԹԻ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

...ԵՆԻՔԷՆ
...ՄԱԿՆԵՐ

...ներկայացուցած էինք Հայրենիքէն ...մը։ Անհաւասիկ, ուրիշ երկու նամակներ ..., որոնք գրուած են քաղաքիս մէջ բնակող ...արբկիրցի Պ. Գ. Ղազարեանի, իր եղբօրն եղբօր աղջկան կողմէ։

Կուտանք քանի մը հատուածներ։

Երեւան 18 | 1 | 46

Սիրելի Եղբայր,

Սիրելի եղբայր ջան, դուն հոս լինէիր տեսնէիր մեր ուրախութիւնը։ Երբ պիտի լինի այն օրը, որ իրար տեսնանք և կարօտներս առնենք։ Յոյս ունիմ, որ մինչև Մայիս հոս կը լինիք։ Սիրելի եղբայր ջան, դուն հետաքրքիր եղիր որ գաս առաջին նկողների հետ. հոս, արդէն, Ձեզ համար տներ են պատրաստըւելու. ուշադիր եղիր, որ Երեւանի վրայ գրուիս։ Գալուց զգոյշ եղիր, որ երեխաները չմրսեցնես, չհիւանդանան։ Հիմա, մենք, ամէն օր, սպասում ենք Ձեզ, հոս արդէն կոմիտէները անցել են աշխատանքի՝ կը սպասենք Ձեր գալը։

Ձեզ յարգողեւ սպասող եղբայրդ
ՂԱԶԱՐԵԱՆ

Սիրելիներ եւ անմոռանալիներ,

Հօրեղբայր ջան, եթէ կը ցանկաք մեր մասին իմանալ, մենք շատ լաւ ենք. պապան աշխատում է, մաման էլ տունն է, իսկ ես էլ սովորում եմ 7րդ դասարանում։

Հօրեղբայր ջան, յոյսով եմ, որ մինչև Մայիս էստեղ կը լինէք։ Երանի այն օրուան երբ մեր տան մէջ նստած կը լինէք, և ես էլ իմ քոյրիկներիս և եղբօրս հետ կը խօսինք։ Ա՜խ, երանի մինչդամ տեսնեմ, նրանից յետոյ ինչ ուզում է թող լինի։ Հօրեղբայր ջան, աշխատիր որ դուք էստեղ գաք առաջին նաւերին։ Ձեզ համար արդէն շէնքեր են կառուցում։ Աղիղ հօրեղբօր աղջիկ Գնարիկ, Իւղաբեր ջան ա՞խ, ինչ ասիմ, ա՜յնքան ուզում եմ, որ ձեզ տեսնեմ։ Մինչև ձեր գալը անհամբեր սպասում ենք։

......

ԷՄՄԱ ՂԱԶԱՐԵԱՆ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՓԱՐԻԶ, 12.— Գերմանիոյ ամերիկեան գրաւեալ գօտիին մէջ, ամերիկեան ոստիկանութիւնը երեւան հանեց գաղտնի կազմակերպութիւն մը, «Նոր Եւրոպական Թագաւորական բանակ» անունով։ Այս կազմակերպութիւնը նպատակ ունէր թագաւորութիւն հաստատելու Նուրլինգեյ մէջ։

Ուրիշ գաղտնի ընկերութիւն մըն ալ գտնուած ... «Արտասահմանի յեղական բանակ» անուամբ։

...ՐՈՒՍԱՂԷՄ, 12.— Պաղեստինի Արաբ բարձ...ն Կոմիտէն յայտարարած է, որ պիտի պահան...և-ամերիկեան Հարցաքննիչ Յանձնախում...ր վերադարձը Պաղեստինի բոլոր արաբաք...բուն։

...ԻՐԷ, 12.— Եգիպտոսի նիստական նախա...ին Օսման Փաշայի սպանութեան համար, 22 ձերբակալուեցան։ Մօտ ատենէն, դատավարութիւնը պիտի սկսի, որ շատ հետաքրքրական պիտի ...ռովհետեւ, ամբաստանեալները եգիպտական ...ընտանիքներու անդամներ են։

...ԵՈՐՔ, 12.— Ամերիկեան հազար նշանաւոր ...ր, որոնց մէջ և Այնշթայն, նախագահ Թր...ըն դիմում մը կատարեցին։ Անոնք կը պա...որ Մ. Ազգերու կազմակերպութիւնը հա...րհային կեդրոնական կառավարութեան մը վե...

Ներգաղթի արձանագրութիւնները կը սկսին, բոլոր կեդրոններուն մէջ, 1946 Փետր. 16 Շաբաթ օր կէսօրէ առաջ ժամը 9-էն 1. կէսօրէ վերջ ժամը 3-էն 7.

Կեդրոնները բաց են, նաև, Կիրակի օրերը։ Մանրամասնութիւնները վաղուան թիւով։

Ստորև կուտանք ցուցակը Ներգաղթի արձանագրութեանց կեդրոններուն։

ՆՈՐ ԳԻՒՂ

1 Վասպուրական Ակումբ Բ. Թաղամաս
2 Պ. Եղիա Գօրուզեանի բնակարանը Ա. »
3 » Լեւոն Էրտօղլեանի » » »
4 » Սարգիս Աճեմեանի » Գ. »
5 » Սամուէլ Միքայէլեանի » Դ. »

ԱՃՈՒՐԼԸՔ

6 Պ. Միսաք Հէքիմեանի բնակարանը։

ՊՕՍԹԱՆ ՓԱՇԱ

7 Պ. Մարտիրոս Թիւթէլեանի բնակարանը։

ՀԷՕԼԼԻՒՔ

8 Պ. Մկրտիչ Սաաթճեանի բնակարանը։
9 » Մանուկ Ոսկերիչեանի »

ՇԷՅԽ ՄԱՔՍՈՒՏ

10 Պ. Յովհաննէս Փիլաւճեանի բնակարանը։

ՊՈՒԼՂՈՒՐԼԸՔ

11 Պ. Գրիգոր Արսլանեանի բնակարանը։

ՏԱՎՈՒՏԻԵԷ

12 Պ. Մովսէս Տէրվիշեանի խանութը։
13 » Գէորգ Նազարեանի »

ՍԻՒՐԻԱՆ ՊԱՐԱԳԱԹ

14 Պ. Ժան Արապեանի բնակարանը։

ՍԻՒԼԷՅՄԱՆԻԵԷ-ՃԱՊՐԻԵԷ

15 Հ. Ազգ. Կարմիր Խաչի սրահը։

ՀԱՄԻՏԻԵԷ (Կիւրիւնցիներու քէմբի մէջ)

16 Տիկին Թագուհի Կիւլէսէրեանի բնակարանը։

ՍԱՀԱ

17 Սեբաստացիներու քէմբը։

ՀԱՐԹ ՍԻՍԻ

18 Կիլիկեան Կարմրակ, Սղայոց բաժինը։
Հ. Մ. Ը. Մ.-ի սրահը

ՍԱԼԻՊԷ

19 Պ. Կարապետ Գուլեանի բնակարանը։

ԱԶԻԶԻԵԷ

20 Հայ. Երիտ. Ընկերակցութեան սրահը։

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

21 Հայրենադարձներու Ակումբը (Ազիզիյէ)

ԴԻՒԱՆ
ՀԱԼԷՊԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻՑ
ՆԵՐԳԱՂԹԻ ԿՈՄԻՏԷԻ

••

ՀՆԴԿԱՆԵՑԻԱՆ՝ ՓՇՈՑ ՀԱՐՑ

ԼՈՆՏՈՆ, 12.— Երէկ, Ապահովութեան Խորհուրդը նորէն չկրցաւ եզրակացութեան մը գալ Հնդկանեզիոյ խնդիրին նկատմամբ։ Խօսեցան՝ Պ. Պ. Մանուիլսքի (Ուքրանիա), Սթեթթինիուս (Մ. Նահանգներ) Քու (Չինաստան) և Մէյքին (Աւստրալիա)։ Նիստը յետաձգուեցաւ այսօրուան։

ԼՈՆՏՈՆ, 12.— Մ. Ազգերու Ընդհ. Ժողովը, այսօր կէսօրէ վերջ, պիտի վճռարանի Հինգ Մեծերու կողմէ յարուցուած եւրոպական ծնդական վճակի մասին։

ԼՈՆՏՈՆ, 12.— Ընտրելու իրաւունք ունեցողներու % 99½ մասնակցած են, Սովիէթ Միութեան ընտրութիւններուն։

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ ԻՐԱՆԻ ՄԷՋ

ԹԷՀՐԱՆ, 12.— Իրանի վարչապետ՝ Պ. Ղ. Ս... թանէհ արտօնեց բացումը բոլոր քաղաքական կ...մակերպութիւններու կեդրոններուն։ Անոնք, բո...ալ, վեց ամիս առաջ, փակուած էին, նախկին վ...չապետ Պ. Հաքիմիի կողմէ։

Միւս կողմէ, Պ. Սուլթանէհ տակաւին չյաջո...ցաւ կազմել իր դահլիճը։ Մեծ դժուարութիւնն...կը հանդիպի, մասնաւորապէս, այսպէսով կող... Ռոզվելտեան, Սպայակոյտ չի համաձայնիր պա...րագմական նախարարութեան պաշտօնին հրա...ժարիլ անձին շու ...։

ԹԷՀՐԱՆ, 12.— Պաքուէն սովիէթական ...նակ մը հոս հասաւ։ Ան Մոսկուա պիտի տանի ...վիէթ-իրանեան բանակցութեան պարսիկ պատ...ւիրակութիւնը։

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՎ

ՓԱՐԻԶ, 12.— Հանրապետական Սպանիոյ ն...խագահը, Պ. Մարթինեզ Պարիօ, Ֆրանսական կ...առավարութենէն արտօնութիւն կրցաւ ստանալ, Փ...րիզ գալու համար։

Իսկ, Պ. Ժիրալ, Հանր. Սպանիոյ վարչապետ Փարիզի մէջ արդէն, անհրաժեշտ խորհրդակցութիւններ կը կատարէ, սպանիական քաղաքական շրջանակներու և դէմքերու հետ։

ԼՈՆՏՈՆ, 12.— Հաւանական է, որ մօտ ատեն Ֆրանսա, Ամերիկա և Անգլիա միասնաբար նկատառնեն Ֆրանքոյի Սպանիոյ խնդիրը։ Ֆրանսա և ... Նահանգները կողմնակից են Ֆրանքոյի տապալման...

Անգլիոյ մէջ, երկու աշխատաւորական երեսփոխաններ պահանջեցին, որ կառավարութիւնը առնէ... րէ Ֆրանքոյի Սպանիան տապալելու համար, ... ջանայ ամկավար իրաւակարգ մը հաստատելու ... ջակցի։

ՍՈՒՐԻԱԿԱՆ ԵՒ ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ ՀԱՐՑԸ
ԱՆԴԱՄԱՆ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ ԱՌՋԵՒ

ԼՈՆՏՈՆ, 12.— Հաւանալի է, այլեւս, որ սու...րիական ու լիբանանեան և ֆրանսական ներկայացուցիչներու միջև խօսակցութիւնները, Մերձ. ...րեւելքի երկիրներէն օտար բանակներու հեռացման խնդրոյն շուրջ, արդիւնք մը չտային։ Ոչ Սուրիան ... ու Լիբանանը կրցան ընդունիլ Ֆրանսական առաջ...կէտը։ Ուստի, անպայմանօրէն Ապահովութեան Խոր...հուրդին պիտի բերուի այս հարցը։

Միւս կողմէ, կը հաւկցուի որ, սուրիական և լի...բանանեան պահանջներուն, նեցուկ պիտի կանգնի «Հինգ Մեծերէն մէկը կամ երկուքը։ Ինչպէս նաև ...լատին ամերիկեան երկիրները։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԼՈՆՏՈՆ, 12.— Հնդկանեզիոյ Հ... վարիչ Վան Մօք և ազգայնականնե... այսօր, պաշտօնապէս սկսան Հնդ... կարգադրելու բանակցութիւններուն...

ՆՈՐ ՏԷԼՀԻ, 12.— Կալկաթայի ... մեծ ցոյցեր տեղի ունեցան։ Ոստիկ... տարրուած կրակ բացաւ։ Հնդիկներէն... կան. ոստիկաններէն՝ 15 վիրաւոր... բարները կը պահանջէին ազատ արձա...լամ զինուորական պետ Ապտիւլ Ռ... նական բանակին ծառայեր է։

Անգլիացիք դէպի մահուան դատա... հիմա, 7 տարուան բանտարկութեան ... մահավճիռը։

ԳԱՀԻՐԷ, 12.— Այսօր, նորէն, ... դի ունեցան եգիպտական ոստիկաննե... նողներուն միջև։ Գահիրէի մէջ, ... վիրաւորուեցան։ Իսկ Աղեքսանդրիոյ... ները արձանագրած, են 3 մեռեալներ ... եալներ։

...ՄԱՐՆԵՐ

...ՆՈՒԹԵԱՆ ԼՈՅՍՈՎ

դարու առաջին կէսու ընթացքին
զգային երկու ցնցումներու պատ-
ու առաջադրութեամբ, զանազան
ագէտներ ու ուսումնասիրութեանց
երաքանչիւրը իր բաղձանքին հե-
վճիռներ արձակած է։ Այդ վճիռ-
լեղծ և անկողմնակալ դատումներ
ակայն, առհասարակ, սեփական
հետապնդումները անոնցմէ ո-
ենը կամաւոր բայց սքօղուած
ջնորդած են։ Այդպէս են մանա-
գրողներ։

ախտ պատահարները, որոնք ան-
ներու դուռը բացին, ոմանց կար-
ն, տնտեսական-ծաւալողական
րիչներ ալ կ'եզրակացնեն, թէ
ընկերային վարդապետութեանց
ահաւոր կրկնակ պատերազմնե-
ւն պատճառը։ Գոնէ, առաւելապէս, թիւ երկու
ազգ. Պատերազմինը։ Զախակողմեան գրողներ
գատողնիր այնպէս կը տրամաբանեն, թէ 1930-
թիններուն կը ջանար կաղափարական այդ երկու
յրայեղ հակառակորդները իրարու ձգել, և մէ-
ն կամ միւսին օգնելով (անշո՛ւշտ, յայտնի է,
է որու՝ պիտի օգնէին) մէջտեղէն վերցնել ըս-
առնալիքը անքաղձալի վարդապետութեան։
ակայն, այդ երկու ծայրայեղ ոսոխները, ժամա-
ակին, ըմբռնեցին լարուած ծուղակը և խուսա-
եցան իրարու կոկորդ փակելու արկածախնդրու-
նէ. քանի որ, անոնցմէ մին կը խորհէր, թէ
րիչներու շահուն ծառայելու համար ինք արիւ-
և քրտինքի մէջ պիտի սպառէր. իսկ միւսը
տրամաբանէր, թէ իր վարդապետութիւնը ուշ
մ կանուխ արմատ պիտի արձակէր, ծիլ և ծա-
կ պիտի բողբոջեցնէր և ան պիտի տարածուէր
ողաղ թափանցումի միջոցով։

Ուստի, հարկ չկար զինուորական միջոցներով
հաւանական յաղթանակով մը սիրցնելու իր տե-
քը պարտադրելու գայն կամաւոր կոյերուն։
կերային վարդապետութեան տեսակէտով, այդ
կառակորդներուն երկուքն ալ կը տրամաբա-
ին, միանգամայն, թէ իրենց միջև մղուելիք
տերազմէ մը, երբ մին փճացած ըլլէր, միւ-
չափազանցօրէն ուժաթափ, սպառած և կթո-
ծ պիտի ըլլար։ Ուստի, զիրենք այդ գահավէժին
ջ գլորողները ոլոռխմի պիտի բարձրացնէին,
պիտի կրճատէին, բռունցքնին պիտի ճօ-
, և յաղթական կողմին ձեռքէն պիտի խլէին
խոններու արիւնով և միլիոններու մսխու-
ւ ձեռք բերուած դափնիները։ 1878-ի և 1914-ի
տերազմները ասոր լաւագոյն օրինակներն էին։

Մղուելիք զօտեմարտին մէջ, իրենց «լինելն
չլինելն»ը դուշակողներէն և ատոր հաւանական
ղինքէն մտահոգուողներէն զատ, կային, նաև,
ոռբերներ, գիտողներ. կեանքի քաղցրութեան
ոակից, շռայլութեան մէջ թաւալող յափրացած-
, որոնք վտան՝ թէ անմիջական վտանգ մը
հեռու է իրենցմէ, կը խորհէին և կը ծրագր-
ն միայն ոսկի ածող աքաղաղին ապագայ թուխ-
մասին...։ Կը պատմուի, թէ (մեղքը վիզը
մտերմիկ խօսակցութիւնը յայտնողին) հան-
եա զգերու Դաշնակցութեան ամէնէն տագ-
էկ նիստին մէջ, երբ այդ պատկառելի
իր գոյութեան և չգոյութեան հոգեվարքը
կը գալարուէր, ներկայ հզօրներէն մէ-
գամաւորը, իր քովը նստող ուրիշ պատ-
մը, կը գովէր Հավանայի սիկարնե-
քինութիւնները...։

այսպէս կը դիմաւորէին ազգերը 1939-ը.
սկնդէտ, ոմանք սանձուկած, ոմանք ալ
։ Պիտի յաջողէ՞ր բախումը երկու ծայ-
Ազգ մը միայն, կուրօրէն ինքնավստահ
օրէն խիզախ, կը նետուէր արիւնի կըր-
ակ, իրեն նենգ խորհուրդ տուողները ըղ-
, և ապա, զգանալու համար բուն իսկ իր
ական հակառակորդին դէմ։ Բայց, անոր
ութները» չհամապատասխանեցին «շունա-
ներուն»։ Եւ, ան, բազմապատիկ յիմա-
ակերկեանի մը մէջ, նետուեցաւ իր ըն-
դապետութեան հակառակորդին վը-
սկաւին ճզմուած չէր առաջին թշնա-
մին։

Արցունքը 1945-ի Մայիսը վճռեց։

Այսօ՞ր։ Լուծուեցա՞ն բոլոր կնճիռները. մաքըրուեցա՞ն բոլոր հաշիւները. ազգեր քալեցի՞ն իրենց մեղքերը։ Ներկայի իրականութիւնները հեռու են նմանօրինակ հաւաստիք մը շնորհելու բախտաւորութենէն։ Կայ, սակայն, ճշմարտութիւն մը. դիմակները վար առնուած են, և խլրդային ու նենգամիտ աշխատանքներ ալ յաջողելու բախտ պիտի չունենան։ Աղէտին ազդած սոսկումները, զոհուող դալար կեանքերու և փճացող միլիոններու պատճառած պժգանքը հասկցուցին թէ կատակ չէ այսօրուան պատերազմը, ինչ որ ալ աւելի իմաստուն պիտի դարձնէ դիւանագիտութիւնը։ Նահանջի կամուրջը քանդուած է, մարդկութիւնը անխուսափելի կը գտնէ համաձայնութեան բալասանին դիմել, մտաբերելով, թէ երրորդ բախում մը ամբողջ քաղաքակրթութեան քանդումը պիտի նշանակէ։ Ապացոյցը՝ Նակասաքին և Հիրոշիման։

Գալով այսօրուան քաղաքական տագնապներուն և անհասկացողութեանց, որոնք քիչ մը ջղայնոտ ճիգեր են, միայն, կարելի եղածին չափ ԲԻԶԸ ՏԱԼՈՎ ՇԱՏԸ ՓՐԿԵԼՈՒ բաղձանքին։ Անգամ մը որ այդ ջղատարուսը նոյան անցնի և երկուստեք ԸՆՏԵԼԱՆԱՆ ԶՈՀՈՂՈՒԹԵԱՆ, ինչ որ այսօր քիչ մը դժուար կ'երեւի, անոնք շատ հեշտին և սերտ բարեկամներու պէս պիտի լուծեն ամէն կնճիռ և աշխարհ պիտի վայելէ դարերէ ի վեր բաղձացուած ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆԸ։ Թո՛ղ բլլանք, համբերե՛նք և պիտի տեսնենք։

— Հալէպ — ՌՇՏՈՒՆԻ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԻ ՈՒ ՊԱՐԻ ԱՆՍԱՄ

Հայկական ժողովրդական երգի ու պարի անսամբլը կազմակերպուել է ութ տարի առաջ, Մոսկւայում ցուցադրուելիք Հայկական արուեստի տասնօրեակի նախօրեակին։ Այդ կատարողական միաւորը իր ձեւով միանգամայն նոր ու թարմ երեւոյթ էր մեր երաժըշտական կուլտուրայի բնագաւառում, և սխալուած չենք լինի, եթէ ասենք, որ Հայկական ժողովրդական երգի ու պարի անսամբլը, իր ներկայ կազմով, նոր տիպի անսամբլ է, որը, չունենալով անցեալի ստեղծագործական որոշակի տրադիցիա, ստեղծուել էր որպէս փորձառական կատարողական միաւոր, հետագայ զարգացման հեռանկարներով։

Անսամբլի գոյութեան այդ ութ տարիների ընթացքում, նրա գեղարուեստական ղեկավարութիւնը, յենուելով Հայկական հարուստ ու անսպառ ժողովրդական երգի ու պարի վրայ, ստեղծագործաբար իր պըրպըտումներով, մեծ եռանդ է գործադրել՝ ժողովրդական երգի պարի անսամբլին ինքնուրոյն դէմք տալու, և այն դարձնելու լիարժէք ու ամբողջական պրոֆիլ ունեցող գեղարուեստական պրոֆեսիոնալ կատարողական միաւոր։ Անսամբլի բաւական պատկառելի ռեպերտուարը, հիմնականում, բաղկացած է Հայկական ժողովրդական երգերից, պարերից և Սովետական կոմպոզիտորների ստեղծագործութիւններից։ Անսամբլի ղեկավարութեան ստեղծագործական հիմնական ելակէտը Հայկական ժողովրդական երգերն ու պարերն են, իրենց բազմերանգ մելոդիկ ու ռիթմիկ կառուցուածքով, որոնք դարձել են՝ անսամբլի կազմաւորման ու զարգացման հիմնական ուղենիշը։ Սազ, դուդուկ, շուիթակ, քանոն, ուդ, բաւական բարդ ու խայտաբղէտ տեմբրային առանձնայատկութիւն ունեցող այս գործիքների օրգանական շաղկապումով, անսամբլի գեղարուեստական ղեկավարութիւնը, հիմնականում, կարողացել է գտնել իր ըստեղծագործական ճիշդ ուղին։ Այդ ուղին՝ Հայկական ժողովրդական երգերի ու պարերի վերակենդանացման, գեղարուեստօրէն վերամշակելու ու վերարտադրելու միակ ճիշդ ուղին է, որը ստեղծում է միաժամանակ, ամուր պատուանդան՝ երգի ու պարի անսամբլի հետագայ զարգացման և ստեղծագործական նոր հեռանկարների համար։

Տարիների ստեղծագործական երկար որոնումներից յետոյ, հայկական ժողովրդական երգի ու պարի անսամբլը, յաղթահարելով կազմակերպչական ու ստեղծագործական բազմաթիւ դժուարութիւններ, արդէն նուաճել է իր գոյութեան իրաւունքը, որպէս մի ամբողջացած պրոֆեսիոնալ գեղարուեստական կատարողական միաւոր, ունենալով իր ռեպերտուարում աւելի քան 150 ժողովրդական երգեր ու պարեղանակներ։

Մի կողմ թողնելով անսամբլի նախորդ տարիների ռեպերտուարում տեղ գտած բազմաթիւ երգերի ու պարերի կատարման գնահատականը, որ մանակին մեր կողմից տրուել է, անհրաժե
մարում նշել՝ անսամբլի վերափոխուած կ
տարած մի շարք նոր երգերի ու պարեր
տարողական նոր որակի և նոր նուաճում
Անսամբլի վերջերս վերակառուցուած քա
մով տրուող համերգների ծրագրում, ուշա
ղովրդական նոր երգերի ու պարերի յայ
մը։ Ամենից առաջ, իր ջերմ արտայ
թեամբ և հետաքրքիր բազմառիթմիկ
քով, հանդիսատեսի ուշադրութիւնն է
էլ, խաղա՛» ժողովրդական սքանչելի ստե
թիւնը, որը, երեք տարբեր երգերի մի
լով հանդերձ, հանդիսատեսին թւում է՝
բողջական գործ։ Թաթուլ Ալթունեանի
մշակումն ու ներդաշնակ միացումը՝ այդ
դարձրել է նոր ծրագրի ամենայաջողուած ու գի
համարներից մէկը։

Ծրագրի լաւագոյն համարներից է՝ Վանայ ժողո
վրդական պարեղանակներից «Թո՛յ Ներգիզը», որը
իր աշխուժութեամբ ու պարային հատու շեշտով, որո
շակի թարմութիւն է մտցնում անսամբլի կատարո
ղական որակին մէջ, և հանդիսանում՝ խըրախուս
նորամուծութիւն։ Ժողովրդական պարզ ու անպաճոյճ
ջերմ ու հոգեպարար լիրիզմով է յագեցած «Սա Սի
րեցի» երգը որ, իր անմիջականութեամբ ու երաժըշ
տական ներգործութեան խոր լիրիզմով, ամենանկեղ
զգացմունքներն է առաջացնում հանդիսատեսի մէջ.
Անսամբլը, ճիշդ զգալով երգի ոգին, կատարողակա
ջերմ շնչով է վերարտադրում՝ Հայ գեղջուկի տան
ջլուած սիրոյ թախիծն ու խուլ մրմունջները արտա
յայտող այդ գողտրիկ երգը։

Անսամբլի նոր ծրագրը յաջողուած համարներից են «Խ՞ջոյքի երգը», «Կանչում եմ՝ եար, արի», «Շուշանիկ» և այլ համարները, որոնք արդիւնք են երկարատեւ ու լուրջ ստեղծագործական քրտնաջան աշխատանքի։

Եւ չենք խօսում այն մասին, որ տարիների ընթացքում, անսամբլի ռեպերտուարում տեղ են գը
տել՝ ժողովրդական այնպիսի հարուստ փոլկորայի
նմուշներ, ինչպիսիք են «Ջեմ ու չեմ», «Բա դէ, ե
լի», «Եօթն օր եօթ գիշեր», «Ալ այլուխս», «Գութգէն ջան, Բարդէն ջան», «Աղջի Ռեհան», «Փորկա», «Հայաստանի աղջիկները», «Ջուրն անցաւ» և մի քանի տասնեակ հայկական ժողովրդական այլ երգեր ու պարեր, որոնք մշակուել և ռճաւորուել են՝ բեմի պահանջների համաձայն, և որպէս գեղարուեստական ամբողջացած ճաշակով մշակուած լաւագոյն նմուշներ հրամցուել մեր հանդիսականներին։

Երգի ու պարի անսամբլը՝ մեծ յաջողութիւններ է ունեցել ամենուրեք։ Նա տուել է մօտ 500 շեֆական համերգներ. շրջել է Միութեան համարեա՛ բոլոր նշանաւոր քաղաքները. երգել է Իրանում, Հիւսիսային Կովկասում և Հայաստանի շրջանների շատ կոլխոզներում, որտեղ ջերմ ընդունելութեան են արժանացել անսամբլի համերգները։ Մերձբալթեան առաջին ռազմաճակատի զօրքերի գեղարուեստական լաւագոյն սպասարկման համար, անսամբլի 19 արտիստներ պարգեւատրուել են Միութենական շքանշաններով ու մեդալներով. Երգի ու պարի անսամբլի կոլեկտիւը՝ պարգեւատրուել է Հայկական ՍՍՌ Գերագոյն Սովետի Պատուոյ գրով։

Երգի ու պարի անսամբլը իր գոյութեան տա
ների ընթացքում, եղած փորձառու կադրեր
աճեցրել է, նաև, մի շարք նոր երիտասա
րեր, սոլիստ երգողներ ու պարողներ։ Ուշ
արժանի են Բասեանը, Մաթէոսեանը, Կ
Բոշեանը, Մելիքեանը, Սարգիսեանը,
Շահնաբաթեանը, Սաֆարեանը, և ուրիշ
զգալի ստեղծագործական աճ են կատար
ուստի կատարելագործման ուղղութեամ
պէս ուշադրութեան արժանի է՝ Ցարուե
եանի գլխաւորութեամբ գործող գործի
բը (դուդուկ, թութակ, փող), որը, նո
նապէս ձուլուել է անսամբլի ընդհանուր

Երգի ու պարի անսամբլը գեղարու
տարողական այդ բարձր նուաճումներին
և առաջ Թաթուլ Ալթունեանի ճաշակո
մշակուած հիմնականում գեղարուեստա
պատակներ հետապնդող ռեպերտուար
Ալթունեանի տարիների լուրջ ստեղծագ
շումները, անսամբլի պրոֆիլը ճշտելու
հիմնականում պսակուել են յաջողութեա

(Շար. Յաջորդ Թիւ)

...ԽՍՈՓԱՅՈՒԹԵԱՆ ՁԳՏՈՒՄԸ

...ՅԱՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆ

Համաշխարհային այս երկրորդ պատերազմը մարդոց մտածելակերպը փոխեց։ Ամէն մարդ կը գայ այս պարագան։ Ու փոփոխութիւնները առաջացան, ո՛չ միայն քաղաքական, ռազմական կալուածներու մէջ. ո՛չ միայն առօրեա-...ն աղմուկներուն մէջ. այլ, նաև, գրական ու փիլիսոփայական ըմբռնողութիւններուն մէջ։

Եւրոպան, տառապած և ազատութիւնը կորսնցուցած Եւրոպան, երբ մտածողութեան սլաքը նոր ուղղութիւններու ուղղեց։ Ֆրանսական Դիմադրութիւնը, ֆրանսայի վարկաբեկումները, ...լիսոփայութեան նոր ալիք մը տարածեցին ...ծագործ միտքերուն վրայ. «Գոյապաշտութիւնը»։ Փիլիսոփայութեան մը որ, իր կալուածին մէջ, արդէն արուեստներու մէջ գոյ եղիւն ունեցող «վերիրապաշտութեան» համապատասխանն է։ Ստորև, կարգ մը լուսաբանութիւններ։

ԽՄԲ.

Գ Ո Յ Ա Պ Ա Շ Տ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ֆրանսական գրականութիւնը կը թուի ըլլալ, այսօր, նոր փիլիսոփայական վարդապետութեան ազդեցութեան տակ. «Գոյապաշտութիւնը»։ Տխուր բնաբան մը, որ հետևեալ ձևով կ'ամփոփուի. «Մնած ըլլալը դժբախտութիւն մըն է»։

Այս նոր փիլիսոփայութիւնը՝ իր ծագումը կ'առնէ Քիէրքէկառտի գործէն։ Այս վերջինին փիլիսոփայութիւնը որդեգրուեցաւ՝ գերմանացի Փրոֆ. Հայտէկըրէն, որ անկէ առաջ բերաւ ստեղծագործ «նիհիլիզմի» մը տեսութիւնը։

Գոյապաշտութեան երկու հանրածանօթ ներկայացուցիչներն են՝ Ժան — Փօլ Սարթըր և Ալպէռ Քամիւ։ Իրենց բոլոր գործերը՝ յուսահատութեան աղէտ՝ գրական կեցուածք մը կը քարոզեն։ Իրենց կարծիքին համաձայն, կեանքը անհեթեթ է, մարդը՝ պատահականութիւն մը. ազատութիւնը անհանդուրժելի անէծք մըն է. որովհետև, ան մեզի կ'ընծայէ մեր վարքագիծին ընտրութիւնը։ Եւ, ինչ որ ալ ըլլայ այս ընտրութիւնը, առանց յոյսի պիտի ըլլայ։ Մարդը միակ անասունն է, որ գիտէ թէ պիտի մեռնի։ Բայց, թէպէտև կեանքը ծիծաղելի ըլլայ, դեռ աւելի ծիծաղելի պիտի ըլլար ինքզինք սպաննելը։ Այսպէս, վարքը միակ բանն է, որ նկատի կ'առնուի։ Եթէ դուք «Գոյապաշտ» ըլլայիք և ընկղմուող նաւու մը վրայ գտնուէիք, պիտի իջնէինք ձեր խցիկը և սև փողկապ մը պիտի գնէինք։

Քամիւյի և Սարթըր-ին լաւագոյն գործերն են՝ «Անծանօթը» և «Դռնփակը»։

«Անծանօթը» պատմութիւնն է երիտասարդ մարդու մը, որ կը թափառի առանց նպատակի իր ամբողջ կեանքի ընթացքին, անկարող մարդկային յուզումներ արտայայտելու, չունենալով ո՛չ մէկ սէր՝ ըլլա՛յ իր մօր, ըլլա՛յ իր սիրուհիին կամ իր բարեկամներուն հանդէպ։ Առանց դիտաւորութեան, առանց պատճառի, մարդ մը կը սպաննէ. կը դատուի և կը գլխատուի։

«Դռնփակը» թատերախաղ մըն է, որ երբ գըլխաւոր դերակատարներ՝ դժոխքի կարգ մը անհաճոյ անձնաւորութիւնները ունին։ Երկու հեղինակները կը մերժեն իրենց նկարագիրներուն լաւութեան բոլոր ...երը։ Երկուքն ալ անհունապէս ընկճող են։ ... չկայ, որ հակազդեցութիւն մը պիտի ծնի ... այս կերպով տեսնելու եղանակէն։ Ներկայիս, ...ութիւնը, ինչպէս որ արտայայտուած է ... մեծ հեղինակներուն կողմէ, համբաւ ու-

Թարգմ.՝ Յ. ՏԷՐ-ՊԱԼԵԱՆ

...Տ ՄՏԱԾՈՒՄՆԵՐ

...ինչ էութիւն մը եւ գոյութիւն մը ունի։ ...մինչ գոյութենէն առաջ կուգայ։ Երբ ա-... մը կ'ուզէ, որ սեղան մը գոյութիւն ու-...անի գաղափարէն կը մեկնի։ Երբ ճակըն-...անի, անիկա կ'աճի ճակնդեղի իր էու-...ապատասխան։

...նէական աւանդութիւնը կ'ընդունի, որ ...մարդը չինած է, մարդու նախամտած-...գաղափարին համեմատ։ Մինչ, մենք, ...ը, կը պնդենք, թէ մարդուն քով — և ...վ միայն — գոյութիւնը էութենէն ա-...

...ազատութիւն է։ Ան չի կրնար ազատ ...երութիւն չկայ գոյութիւն ունենալուն ...լուն մէջ։ Դուն քու կեանքդ ես ...երէշ բան։ Նոյնիսկ, եթէ Ես՝ Զիս Նը-

ՀԱՅԿ. ԿԵԱՆՔ

ԳԱՂԹԱՇԽԱՐՀ

ՀԱՅ ԱՐՈՒԵՍՏԻ ՄԱՍԻՆ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

«Փրօ Արթէ» զուիցերիական յայտնի գեղարուեստական պարբերաթերթին մէջ, Ս. Ճէվահիր, մասնաւոր հմտութիւնով մը գրուած յօդուածի մը մէջ, Արևմուտքի գիտուններուն և պրպտողներուն ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ՝ հայ միջնադարեան զարդաքանդակներու արուեստին վրայ։ Ան կը յայտնէ, որ հայկական այդ արուեստին շուրջ կատարուած ուսումնասիրութիւնները ո՛րքան առաջ տարուին, ա՛յնքան անոր «ռոման» և «գոթական» արուեստին հետ ունեցած առընչութիւնը աւելի որոշ կերպով երևան կուգայ։

Այս իմաստով, ան մասնաւոր կերպով կ'ուսումնասիրէ «Հայկական Խաչքարերու» կազմութիւնը, որ առանձնապէս արդէն բաւարար է՝ տալու հայ արուեստին մէջ գործածուած զարդարանքներու այլազանութիւններուն հաւաքական մէկ պատկերը։

Ցետոյ, ուսումնասիրելով այն ազդակները, որոնք ծնունդ տուած են այդ խաչքարերուն, ան վեր կը հանէ Հայաստանի մէջ ուրարդեան շրջանէն ի վեր՝ երբ գլխաւոր շինուածանիւթ, քարի գործածութիւնը, որ առատօրէն գոյութիւն ունեցած է երկրին մէջ։

«Այդ պատճառով, կը շարունակէ Պ. Ճէվահիր, հայ ճարտարապետը ամէն բանէ առաջ, ըստ Ասողիկի վկայութեան, եղած է միևնոյն ատեն թէ՛ քարակոփ, թէ՛ հիւսն, և թէ քանդակագործ։ Հետևաբար, կասկած չկայ, որ այդպիսի վարպետներու ներկայութիւնը մեծապէս պիտի նպաստէր, նաև, զարդաքանդակի արուեստին զարգացման»։

Ս. Ճէվահիր, ապա երկարօրէն կ'ուսումնասիրէ այս արուեստը Է. դարէն մինչև ԺԶ. դար, տալով բազմաթիւ օրինակներ հայկական շինութիւններէ։

«Շնորհիւ գերեզմանաքարերուն է, որ ծանօթ են մեզի հայ քանդակագործութեան հնագոյն տարրերը, որոնց մէկ ճիւղաւորումը՝ Դանուբի հովիտէն անցնելով՝ մուտք գործած է, նաև, Եւրոպա։ Այսպէս, զարդաքանդակներու արուեստի տեսակէտէն, Ռումանիա, Սերպիա և հարաւային Ուքրանիա հայ արուեստին գաղութները եղած են։ Աւելի քան հաւանական է,

♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦

կա եմ խղճալի արարած մը, պէտք է ընդունիմ, որ ես հաւասար եմ ինծի։

Գտնուած արարքի մը առջև, ազգերու, իմաստութեան պէս տխրօրէն չենք ըսեր, թէ «ատիկա մարդկային է», այլ կ'ըսենք, «զզուելի է»։ Մենք գիտենք, թէ մարդկային ամէն գործ կ'օժանդակէ՝ կազմելու մարդկային էութիւնը։ Անհատը որ կ'ընտրէ, միմիայն ինքզինքը չ'ընտրեր, այլ Տիեզերական Մարդը։ Այսպէսով, դուք բոլորին հաշւոյն է, որ վճիռ կ'արձակէք։ Հետևաբար, ինչպէս խուովք պիտի չունենայիք։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐԲՈՂ ՀԱՅԱՍՏԱՆ...

Գրեց՝ ՍԻԼՎԱ Կ...

Հողմեր եկան աշխարհացունց և հողմերից անգադր...
Փշրուեցի՞նք աստղերի պէս ու ցրուեցինք աշխարհում...
Բայց Երասխի ափին մնաց փոքրիկ մի հող՝ անառի...
Արե՛ւ մնաց՝ աստղերի մէջ, մնաց հայրն հայրենիք։
Այդ դո՛ւ էիր, հայո՞ց արև՝ Սովետական Հայաստան...
Հոկտեմբերի շնչով ծնուած մանուկ էիր, և սակայն, ...
Հիմի արդէն հասակ առել, դարձել ես այր մի պարթ...
Եւ քո նորոգ ճանապարհի դա՞րն ես արդէն քառորդ...
...Փշրուեցինք աստղերի պէս, և դո՛ւ ես մեզ արևո...
Դու՝ միակ չէն օճախի ծուխ մեր հինաւուրց աշխարհ...
Դու խրճիթի լո՞յս մնացոր դիշերային ճամբորդին, ...
Դո՛ւ, տուն կանչող մայրական ձայն՝ հայ թափառի...

Քո անունով ընկան՝ ռազմիկ քո որդիները դաշտում, ...
Քո անունը կտրիճներից հեռուներից բերեց տուն, ...
Դու թա՛նկ ես մեզ. որպէս դրօշ ցողուած արեամբ զոհ...
Դո՛ւ՝ մօր նման ներողական, դո՛ւ՝ մանկան պէս սիրել...
Եւ աշխարհում հայի համար դո՛ւ՝ նոր մի լե՞ռ սրբ...
Դու կարօտի նո՛ր Արարատ՝ Սովետակա՞ն Հայաստան...

♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦

որ այս ոճը՝ բիւզանդական կայսերական բանակին մէջ ծառայող և հիւսիսային երկիրներէ եկող վարձկան զինուորներու կողմէ՝ նոյնիսկ մինչև Սքանտինաւիա և Իրլանտա ներմուծուած է։ Տըրուած ըլլալով այն մեծ նմանութիւնը, որ գոյութիւն ունի այդ երկիրներու արուեստին և հայ արուեստին միջև»։

✶ ԱՄԵՐԻԿԱ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ Մշակութային Ընկերութեան Նիւ Եորքի մէջ սարքած հանդէսին մէջ, խօսած է, նաև, պելճիքացի ակադեմական և բիւզանդագէտ Հ. Կրէկուառ։ Ան, մասնաւորաբար, կանգ առած է Սասունցի Դաւիթ դիւցազնավէպին վրայ, և ցաւ յայտնած է, որ այդ սքանչելի գործը եւրոպական լեզուներու թարգմանուած չէ։ Ցետոյ, ան սրտառուչ կոչ մը ուղղած է ներկաներուն, որ պէտք եղածը ընեն, և այդ գործը լոյս տեսնէ անգլերէն թարգմանութեամբ։

Ի՛րապէս, այս գործը լոյս տեսած է մէկուկէս տարիէ իվեր, «Սասունական» անունով. հեղինակութիւն Ջիթունիի, 1200 էջով հըսկայ աշխատանք մը։ Մեր մշակութային մարմինները ո՛չ մէկ ձեռնարկ ըրին, այս ուղղութեամբ։ Ասկէ զատ, ո՞վ խորհեցաւ զայն օտար լեզուներու թարգմանել։ Կարծեմ, հեղինակը ինքն է, որ կը տքնի անոր ֆրանս. թարգմանութիւնը գլուխ հանելու։

Անհրաժեշտ է, որ մեր ազգային այս զմայլելի դիւցազնավէպը՝ «Սասունական» վերածուի նաև անգլերէնի, ռուսերէնի, իտալերէնի, գերմաներէնի և սպաներէնի։ Այսպէսով, նպաստելու համար մեր ազգային արժէքներու ճանաչման։

✶ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ Վիւրթէմպէրկի շրջանին մէջ, որ գրաւուած է Ամերիկացիներու և Ֆրանսացիներու կողմէ, 2500 հայեր կան, թշուառ ու խեղճ վիճակի մէջ։ Պ. Ա. Զօպանեանի ճիգերով, Պ. Ակոնայեան ղրկուած է, տեղւոյն վրայ հետաքրքրուելու անոնցմով։ Անոնք, մեծ մասամբ, պալքաններէն եկած արհեստաւորներ են. մաս մըն ալ սովետական շրջաններէ տարագրուած հայեր կան։ Կատարուած դիմումներուն և օգնութիւններուն շնորհիւ, որոշ բարեփոխում մը կատարուած է։

ԱՄԵՐԻԿԵ՛ԱՆ թերթերը մեծ գովեստով կը խօսին օդաչու տեղակալ Եդ. Անդրէասեանի մասին։ Եդ. Անդրէասեան ի յայտ բերած է մարզիչի բացառիկ կարողութիւն, մարզելով բազմաթիւ օդաչուներ։

Ասոնցմէ զատ, ան մասնակցած է 51 օդային արշաւներու. ռմբակոծում Փլօէշթիի, Պուքրէշի, Պուտափէշթի, Միւնիխի, Իտալիոյ և ուրիշ վայրերու վրայ։ Ան ստացած է 9 տարբեր պատուանշաններ։

Հ Ա Յ Ա Ս Տ Ա Ն

ԸՍՏ հայ թերթի մը ստացած տեղեկութիւն... նի 25ամեակի առիթով, մեր այն գրագէտները, ...իվեր մեկուսացուած էին, ներում ստանալով, ...ձած են։ Անոնց մէջ կը գտնուին՝ Ակսէլ Բակունց, Գուրգէն Մահարի, Վ. Նորենց, Երուանդ Թոլայեա... ...ռօշ»ի խմբագիրը), Ալազան և ուրիշներ։ Միայն ...որ չէ վերադարձած. ան բնական մահով մեռած ...

ՍՈՎԻԷԹԱԿԱՆ Հայաստանի մէջ տօնած են ... ուան 10րդ տարեդարձը։

Այս առթիւ, նշուած է յատկապէս, որ Կոմի... մեծ եղած է ազգային ԻՐԱՊԱՇՏ երաժշտութեան ... ծին մէջ։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ 25ամեակը պանծացուած է շատ ... ծական նուաճումներով։

Երգահան Վ. Արարատեան աւարտեր է Դան... «Հարճ»ը, որպէս թատերապար։ Ան կ'աշխատի, ն... եանի «Երկիր Հայաստան»ի վրայ, պատրաստելու ... փերա մը, «Գագիկ Թագաւոր» խորագրով։

Միւս կողմէ, նշանաւոր երգահան Արմէն Տ... ատեան, կը վերջացնէ «Դաւիթ Բէկ» օփերան...

(Շար. ը կարդալ Դ. էջ)

ԱՌՕՐԵԱՆ

ԹՈՒՐԱՔՆՋՈՐ

...ին, ռուսերն ու անգլիացիք, կեդրոնական ...ջ իրենց հակամարտութեան վերջ դնելու ...կով, Պարսկաստանը բաժնած էին իրենց մի... ...ենց ազդեցութեանց գօտիները, միմիայն, ...թրով հեռու էին իրարմէ։ Պարսիկ ազա... ...ու հակազդեցութիւնը շատ բուռն եղաւ. ... Ալի Շահը, որ ընդունած էր անգլեւռուս ...թը», գահընկէց հռչակուեցաւ։ Իր 12 տա... ...ղեկին՝ Ահմէտի անուանական իշխանութեան ... Պախտիարիս պետերը և Բէշէթի ազաները ...ցին կայսրութիւնը։

..., իսկոյն, պառակտումը գլուխ կը ցցէ, և ...տանը այլեւս գոց դաշտ մըն է, ուր մեծ ...ետեր և իրենց ցեղախումբերը կ'ապրին ...ալի կռիւներով։ Այն ատեն, երկու պաշտ...երը կը միջամտեն. Ռուսերը կը գրաւեն ... և կ'առաջանան մինչև Քազվին. Անգլիա... ...տեղաւորուին Պուշիրի, Շիրազի և Սպահա... ...։ Զկրնալով որոշել թէ օ՛ր սուրբին ա՛լ պէտք ...ւինիլ, պարսիկ խորհրդարանը կը խնդրէ Ա... ...այի օգնութիւնը։ Հոն կը փութայ, ուրեմն, ...րական խորհրդականի մը անունին տակ, Պ. ... Շըսթըր, որ յանդգնօրէն գործի կը լծուի։ ...ն ու անգլիացիք կը միանան անոր դէմ։ Ա... ...բութիւններ կը ծագին. Խորհրդարանը կը ...։

...րհրդարանը կը լուծուի, և ռուսերն ու անգ... ...ք իրաւասութիւն կը ստանան ըմբոստ շրջան... ... մէջ կարգը վերահաստատելու։ 1907ի դաշ... ...ը կուտայ իր պտուղը. կրկնակ հովանաւորու... ...մը, ռուսեւանգլիական համիշխանութիւն մը ...կը թուի հաստատելու իրանական կայսրութեան վրայ։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽՆԱՄԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

1914ի պատերազմին, Պարսկաստան կը քուաա... ...ր ազատագրումին համար. և ուրիշ երաշ...ութիւն չի տեսներ, եթէ ոչ չէզոքութեան յայ...տարարութիւն մը։

Սակայն, թուրքերը չեն մտահոգուիր այդքա... ...իւրոս ցեղախումբերու աջակցութեամբ՝ կը ..., 1915ին, կայսրութեան ամբողջ արեւմուտ... ...չև Սպահան։ Յաջորդ տարին, ռուսերը ...պիտի քշեն զիրենք։ Վրայ կուգայ Պոլշեւիկ... ...յեղափոխութիւնը. ռուսիան կ'իյնայ, Անգլիան ...րձրանայ։ Մաս մը Պաղտատէն մեկնելով, մաս ...ւճիստանէն անգլեւհնդկական ուժերը կ'ա... ...նան մինչև Կասպից ծովի ափերը։ Մուտրոսի ...դադարէն յետոյ, Թուրքերը բոլորովին կը քաշ... Պարսկաստանէն, և անգլիացիք վերջնապէս կը ...ւորուին հոն (1918 Հոկտեմբեր)։ Քանի մը ա... ...ետոյ, երկաասարդ Թագաւորին կը պարտադրեն ...անագրութիւն մը, որ կայսրութիւնը իրենց ...ղջական և խնամարտութեան տակ կը դնէ։

ՍՈՎԻԷԹԱԿԱՆ ՀԱԿԱԶԴԵՑՈՒԹԻՒՆ

...նգլիական կողմը շահած ըլլալ կը թուէր, երբ, ... կանուխ, ինչ որ կը յուսացուէր, կարմիր ա... Կասպից ծովէն ելլելով, հրդեհեց հորիզոնը։ ...վերջաւորութենէն երկու ամիս առաջ, սովիէ... ...ն բանակները վերագրաւած էին Թուրքիստանը ...տամ՝ Պուխարայի էմիրը։ 1920ի առաջին ա... ...րուն, անոնք կը վերագտնային Պաքու, Թիֆ... ... Պաթում, այսպէս հաստատելով Մոսկուայի հա... ...ը՝ ամբողջ Կովկասի վրայ։

(Շար. 2)

...ՇԻԿԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ
...ՆՐԱՏՈՒՈՒԹԵԱՆՑ Ե. ՑԱՆԿԸ

	Ս. Ոսկի
...եան եղբարք (Թօրնօճի)	600
...Րենակ Ապուլախաթեան	300
...տուր Գարապաճագեան	200
Գասպարեան և որդիք	100
...Հ Փամպուգեան	100
... Պայրամեան	100
...Հմիրճեան	100
...Յակոբ Փանոսեան	100
...Մինասեան	100
... Պօյաճեան	100
	1800
...ախկին գումար	32676
	34476

«Ի՞ՆՉ ԵՂԱԾ Է ԿԱՐՍԻ ԵՒ ԱՐՏԱՀԱՆԻ ՀԱՅԵՐՈՒՆ»
ՀԱՐՑ ԿՈՒՏԱՅ ՌՈՒՍ ՓՐՕՖԷՍՕՐ ՄԸ

Մոսկուա.— Ֆրանս-Փրէս Գործակալութիւնը կը հաղորդէ։

Սովիէթ Միութեան Պատմութեան Ակադեմիայի Փրօֆէսօր՝ Վ. Խվօցթով Մոսկուա հրատարակուող կիսապաշտօնական «Նոր Ժամանակներ» շաբաթաթերթին նամակ մը ղրկած է։

Փրօֆէսօրը, այս նամակին մէջ, Թուրքիոյ — Կարսի և Արտահանի շրջաններուն և այդ տեղերու հայութեան չգոյութեան մասին յարուցանելիք խնդիրներուն համար, հարց կուտայ թէ «ի՛նչ եղած է յիշեալ վայրերու հայութեան», և կ'ըսէ. «1916ին մինակ Կարսի և շրջաններուն մէջ 100,000 հայերու ապրած ըլլալը կը հաստատենք»։

Փրօֆէսօրը կ'աւելցնէ.— «Կարսի և Արտահանի շրջանները, համաշխարհային թիւ 1 պատերազմէն ետք, Թուրքերու կողմէ՝ Ռուսիայէն՝ առնուած են»։

Մոսկուայի թերթերը, վերջերս, այս շրջաններուն Ռուսիոյ տրուիլը բուռն կերպով կը պահանջեն։

Այս հայերը ի՞նչ եղան... Եթէ հիմակ հոն չեն, յանցանքը որո՞ւն է...։

Թուրք Վարչապետը Շիւքրի-Սարաճօղլու, Թուրք լրագրողներու ընդհ. հաւաքոյթին վերջերս խօսած ճառով մը, ըսած է. «Ռուս սահմանային բոլոր պահանջները սխալ են... որովհետև, չեն համապատասխաներ պատմութեան»։

Թուրք Վարչապետը պատմութիւնը լաւ չի գիտեր կ'երևի։ Որովհետև, Սովիէթ Միութիւնը, տկար եղած պահուն, այս շրջաններուն Թուրքիոյ ձգելու պարտաւորութիւնը ունեցած ըլլալը «գժբախտաբար» մոռցած է։

✶ ՌՈՒՍԻԱ Միջերկրականի և Կարմիր Ծովուն մէջ... «Թրիփօլիթէնի և Էրիթրէի Ռուսիոյ ձգուիլը՝ շատ մեծ կարևորութիւն ունի» կ'ըսէ անգլիական թերթ մը։

Լոնտոն.— (Ֆրանս-Փրէս).— Ընդհանուր առմամբ, Ռուսիոյ տեսակէտին թարգմանը հանդիսացող և Լոնտոնի մէջ հրատարակուող «Անկլօ-Րաշըն Նիուզ Պիւլլըթէն»ի մէջ, «Պարապ խօսքերը ձգելով ճշմարտութեանց մասին խօսինք» վերնագրով յօդուած մը գրուած է։

Այս յօդուածին մէջ, «Ռուսիոյ միջերկրականի և Կարմիր Ծովու մէջ» ըլլալու մասին կը խօսուի։

Յօդուածը կ'ըսէ.— «Սովիէթ Միութեան՝ Մերձաւոր և Միջին Արևելքներու մէջ՝ դիւանագիտական շահերը պէտք է ճանչցուին. որովհետև Ռուսիա միշտ և ամէն տեղ ճանչցած է՝ Անգլիոյ և Ամերիկայի ամէն տեսակի շահերը»։

Յօդուածը կը շարունակէ.— «Անկլօ-Սովիէթ միացեալ շահերը պատճառ մըն են, որ Միջերկրականը բաց ըլլայ»։

Լուրջ մտածենք... «Միջերկրականի մէջ Անկլօ-սովիէթ ծովային համաձայնութիւն մը պէտք է»։

Երկար և մշտենջենական համաձայնութիւն մը...։ «Սովիէթներուն Միջերկրականի, Միջին և Մերձաւոր Արևելքներուն մէջ գտնուող ամէն տեսակի շահերու ճանչցուիլը պէտք է»։

Թերթը կ'աւելցնէ.— «Ինչպէս Եգիպտոս և Հնդկաստան, այնպէս և նոյնքան աւելի կարևորութիւն ունին Թրիփօլիթէն և Էրիթրէ՝ որպէս Ռուսիոյ Հարաւային հանրապետութեանց առաջացեալ մէկ մասը»։

Յօդուածը կը քննադատէ Անգլիոյ ներկայ քաղաքականութիւնը և կ'ըսէ.— «1915ի Անկլօ-Ռուս համաձայնութեան համաձայն, Անգլիա կը խոստանար Պոլիսը և Նեղուցները Խորհրդային Միութեան ձգել»։

(Շար. Յաջորդով)

ԳԱՂԹԱՇԽԱՐՀ
(Շար. Գ. էջէն)

ՀՕՑ գրչագիրներու Մատենադարանի շէնքին հիմերը դնելու աշխատանքը սկսած է, Երևանի «Սթալին» Պողոտային վրայ։

«ԼՈՒՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ Հայաստանում և Խաչատուր Աբովեանը» նիւթին շուրջ հրաշալի դասախօսութիւն մը բրած է՝ Ակադեմական Ա. Տէրտէրեան։ Ան ցոյց տուած է, Աբովեանի լուսաւորութեան գործին մէջ, զայն կանխող Ալամդարեանի և Թաղիաթեանի դերքերը։

Աբովեանի առաջդիմական գաղափարները եղած են՝ ռուսասիրութիւնը և ինքնուրոյն հայ պետականութեան պաշտպանութիւնը։

Ակադեմիկոս Ա. Տէրտէրեան ընդգծած է, մանաւորաբար, Աբովեանի մեծ դերը հայ ժողովրդական գրականութեան մէջ։ Ան, սակայն, ո՛չ միայն գրող և մանկավարժ եղած է, այլ՝ գիտնական, բնագէտ, պատմաբան և ազգագրագէտ։

ԼԵՆԻՆԱԿԱՆԻ Նորակառոյց ապակիի գործարանը պիտի արտադրէ ափսէներ, թէյի և գինիի բաժակներ և ուրիշ յախճապակիէ ամաններ։

ՄՕՏ ատենէն, Մոսկուայի մէջ պիտի բացուի Համամիութենական արուեստի ցուցահանդէս մը։ Հայերը պիտի մասնակցին 150 արուեստի գործերով։

ԲԺԻՇԿ Բ. Աստուածատուրեան և Էտուար Ֆարբիկով անցեալ Հոկտեմբերին Սօֆիա և Պուքրէշ եղած են։ Անոնք գացած էին մասնաւորաբար ներկայ գտնուելու՝ «Երեւան» Պուլկարահայ Յառաջդիմական Միութեան պատգամաւորական ժողովին։

ԾԱԽՈՒ ԽԱՆՈՒԹ

Վաճառատուն «Քառուքապ» տրամադիր է ծախելու իր նուվօթէի խանութը, խանտէք փողոց Տօքթ. Յակոբեանի դարմանատան մօտ, հանրամատչելի գինով մը։

Փափաքողները թող դիմեն ուղղակի իրեն, վերոգրեալ հասցէով։ 6—15

Խորին ցաւո... գիրենք վախճանո... ՏԷՐ ԳԱՐԵԳԻՆ Ա... ՊՕՂԱՐԵԱՆԻՆ, այ... 1946։ Թաղմանա... ղութիւնները տե... նենան Հինգշաբթի... ռաջ։

ՈՒՇԱԴՐՈ...

Այսու, ի գի... տանայի և Շրջա... նակիցներուն, ... րենք, թէ Երկուշ... 11 Փետր. 946. կ... ժարանի մէջ, եր... րի մը վրայ, (... թեամբ) 43 հայ... ներկայութեամբ, ... մուեցաւ Ատանայի... կայից Հայրենակցա... թիւնը և իր վարչակ... մը, որ հետեւեալ ազգ... րէն կը բաղկանայ.—

Պատուոյ Նախագահ.— Պ. Գ. Ագլըրեան։

Ատենապետ.— Պ. Տօքթ. Տավուտլարեան։

Փոխ Ատենապետ.— Պ. Յ. Տէօնիւմճեան։

Ատենադպիր.— Պ. Ա. Զօ... լագեան։

Փոխ Ատենադպիր.— Պ. Գ. Աճէմեան։

Գանձապահ.— Պ. Լ. Կոս... տանեան։

Խորհրդական.— Պ. Ն. Ներսէսեան։

Խորհրդական.— Յ. Մէյ... մարեան։

Ա՛րդ, կը խնդրուի մեր բոլոր ծանօթ և անծանօթ հայրենակիցներէն, որ բարեհաճին անյապաղ Պրն. Լ. Կոստանեանի Գրասենեակը ներկայանալ (Պոսթան Բլէպ) ծանօթանալու և արձանագրուելու համար։

Ատանայի և Շրջակայից Հայրենակցական Միութեան Դիւան (Կնիք)

Պ. ՖԱՅԵԶ ԷԼ ԽՈՒՐԻԷՆ ԵՐԳ ՄԸ

Դամասկոսէն կ'իմացնեն, թէ Պ. Ֆայէզ էլ Խուրի, Սուրիոյ նախկին ներկայացուցիչը Մոսկուայի մէջ, երգ մը լրացնելու վրայ է. մօտերս լոյս պիտի տեսնէ «Երկու Ամիս Մոսկուայի մէջ» խորագրին տակ։

Պ. Ֆայէզ էլ Խուրի կը հաստատէ, Ռուսիոյ տպաւորութիւններու այս ժողովածոյին մէջ, զուգահեռական մը՝ Սովիէթական իրաւակարգին և «Գուրանի» օրէնքին միջև։

Արաբ մտաւորական և քաղաքական շրջանակները՝ անհամբերութեամբ կը սպասեն այս երկին ի լոյս ընծայուելուն։ Յ. ՏԷՐ-ՊԱՊԵԱՆ

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրուի Լեզի պ... ունեցող բաժանորդներէն ... իրենց դրամական հաշի... փակեն։ Ինչպէս նաև, ... ետք, կանոնաւոր կերպով ... րեն իրենց դրամական առա... ները. Հակառակ պարագա... պիտի պարտաւորինք դադ... ցընել իրենց բաժանորդու... նը։

Դիմումները և առաք... ները կատարել հետեւեալ ... ցէով.

Պ. Մանուկ Ուզունե... Փօթթարկը թիւ 3... Հալէպ (Սուրիա)